

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 28.1.2009
COM(2009) 36 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Επενδύοντας σήμερα για την Ευρώπη του αύριο

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Επενδύοντας σήμερα για την Ευρώπη του αύριο

Το περασμένο φθινόπωρο η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετώπισε μια διπλή πρόκληση. Η κρίση στις χρηματοπιστωτικές αγορές προκάλεσε απότομη ύφεση στην ευρωπαϊκή οικονομία. Κατέστη σαφές ότι οι επιπτώσεις της κρίσης αυτής θα γίνονταν αισθητές στις οικογένειες, στις επιχειρήσεις και στις κοινότητες όλης της Ευρώπης μέσω της ανεργίας και της απώλειας εισοδημάτων και ότι ήταν απαραίτητη η λήψη επείγοντων μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης και των συνεπειών της. Ταυτόχρονα όμως η Ευρώπη συνειδητοποίησε περισσότερο από ποτέ άλλοτε ότι μακροπρόθεσμα η ισχύς και η βιωσιμότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας εξαρτάται από την ικανότητά της να διαδώσει τα μέσα της ανταγωνιστικότητας σε όλους τους τομείς της ευρωπαϊκής κοινωνίας διαμορφώνοντας την κατά τρόπο που να μπορεί να ανταποκριθεί στα αιτήματα για ενεργειακή ασφάλεια και στην επιτακτική ανάγκη περιορισμού των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου καθώς και να ανταποκριθεί στο σημαντικό έργο της διάδοσης των εργαλείων ανταγωνιστικότητας σε όλους τους τομείς της ευρωπαϊκής κοινωνίας.

Ο προβληματισμός αυτός οδήγησε στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας¹ που προτάθηκε από την Επιτροπή το Νοέμβριο και εγκρίθηκε από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου². Το σχέδιο αυτό εξηγεί πώς τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσαν να συντονίσουν τις πολιτικές τους και να δώσουν μια άμεση ώθηση στην ευρωπαϊκή οικονομία. Όμως το σχέδιο αυτό είναι επίσης προσεκτικά σχεδιασμένο ώστε να κατευθύνει την εν λόγω ώθηση στους μακροπρόθεσμους στόχους της Ευρώπης.

Σημαντικό στοιχείο του σχεδίου για την ανάκαμψη συνιστά η πρόταση για την αύξηση των δαπανών της ΕΕ σε συγκεκριμένους στρατηγικούς τομείς. Τα συμφωνηθέντα μέτρα ανάκαμψης που αντιπροσωπεύουν το 1,5% του ΑΕΠ, απαιτούν συνεισφορές τόσο από εθνικούς όσο και από κοινοτικούς πόρους, περιλαμβανομένου του προϋπολογισμού της ΕΕ. Οι δαπάνες της ΕΕ δεν έχουν καλύψει τα συμφωνηθέντα ανώτατα όρια· ως εκ τούτου η Επιτροπή υπολόγισε ότι μπορούν να διατεθούν ταχέως 5 δισεκατ. ευρώ για συγκεκριμένους στόχους όπως η ενέργεια και ο ευρυζωνικός τομέας. Το γεγονός αυτό θα ενίσχυε την εμπιστοσύνη ως προς το ότι οι επενδύσεις δεν έχουν σταματήσει εντελώς και θα έβαζε την Ευρώπη στο δρόμο για μια ισχυρότερη οικονομία στο μέλλον. Το στοιχείο αυτό ήταν μία από τις πτυχές του σχεδίου που επέλεξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου για «διαίτερη στήριξη», αναγνωρίζοντας επίσης την ανάγκη να ληφθεί υπόψη η δέουσα γεωγραφική ισορροπία.

Από το Δεκέμβριο έχει καταστεί ακόμη πιο σαφής η ανάγκη για ανάληψη δράσης. Ειδικότερα, η σημασία της ενεργειακής ασφάλειας και οι τρέχουσες ελλείψεις στην Ευρώπη είναι πλέον σήμερα εμφανείς. Οι άμεσες συνέπειες έγιναν αισθητές σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις σε πολλά κράτη μέλη. Όμως οι επιπτώσεις της κρίσης στον τομέα του φυσικού αερίου έγιναν αισθητές σε όλους, αποσταθεροποιώντας τις σχέσεις της ΕΕ με τους γείτονες

¹ COM(2008) 800.

² Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 11ης και 12ης Δεκεμβρίου, Βρυξέλλες.

της και αναδεικνύοντας την ανάγκη περιορισμού της εξάρτησης της ΕΕ από εξωτερικούς προμηθευτές.

Η παρούσα ανακοίνωση προσδιορίζει τους τομείς στους οποίους πρέπει να εστιαστούν οι επενδύσεις. Συνοδεύεται από προτάσεις χρηματοδότησης των αποφάσεων στους σχετικούς τομείς. Το κριτήριο με το οποίο επιλέχθηκαν τα προσδιορισθέντα σχέδια είναι να ανταποκρίνονται στους στρατηγικούς στόχους της ΕΕ. Η στήριξη της ΕΕ θα διαμορφωθεί κατά τρόπο ώστε να επιταχυνθούν τα σχέδια και να προωθηθεί η υλοποίησή τους το συντομότερο δυνατό. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου διασφαλίζεται γεωγραφική ισορροπία. Η Επιτροπή έχει ήδη υποβάλει πρόταση αναθεώρησης του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2007-2013 ούτως ώστε να καταστούν διαθέσιμα πρόσθετα κονδύλια στον τομέα 1Α, ενώ να τηρηθούν παράλληλα τα συνολικά ποσά που συμφωνήθηκαν στη διοργανική συμφωνία³. Με βάση τις πρώτες συζητήσεις με την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή, η Επιτροπή προτείνει επί του παρόντος τη μεταφορά στον τομέα 1Α των πόρων που δεν χρησιμοποιήθηκαν για το έτος 2008 στο πλαίσιο του ανωτάτου ορίου του τομέα 2 προκειμένου να εξασφαλισθούν τα 3,5 δισεκατ. ευρώ⁴ που προτείνονται για ενεργειακά σχέδια, ενώ τα 1,5 δισεκατ. ευρώ που προτείνονται για ευρυζωνικές υποδομές και για τις νέες προκλήσεις που προσδιορίζονται στο «τσεκ απ» της ΚΓΠ θα παραμείνουν στον τομέα 2 για να χρησιμοποιηθούν από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εξετάσουν σύντομα τις εν λόγω προτάσεις και να κινητοποιήσουν τους απαιτούμενους από τον προϋπολογισμό πόρους. Με τον τρόπο αυτό θα συμβάλουν σημαντικά στις προσπάθειες της ΕΕ να επαναφέρει την ευρωπαϊκή οικονομία στο δρόμο της ανάπτυξης και της ευημερίας και θα αναδείξουν την αποφασιστικότητα της Ένωσης στην αντιμετώπιση προκλήσεων στρατηγικής σημασίας για το μέλλον.

Οι σημερινές επενδύσεις για την ενέργεια του αύριο

Η ενέργεια αποτελεί πλέον ένα από τα βασικά θέματα που προβληματίζουν την Ευρώπη. Το Δεκέμβριο, η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε σειρά από στρατηγικές αποφάσεις για τη διασφάλιση του ενεργειακού μέλλοντος της Ένωσης οι οποίες αφορούν τη στήριξη ενός ενεργειακού τομέα που δύναται να μειώσει τις εκπομπές των αερίων θερμοκηπίου και να αυξήσει σημαντικά το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ενεργειακή σύνθεση της Ευρώπης. Κατά το νέο έτος η Ευρώπη βρέθηκε αντιμέτωπη με μια κρίση στον τομέα του φυσικού αερίου η οποία έφερε στο φως τους κινδύνους για την ασφάλεια του εφοδιασμού. Η κρίση αυτή ανέδειξε αδυναμίες όχι μόνο όσον αφορά τη διαφοροποίηση των εισαγωγών αλλά και την ικανότητα της ΕΕ να μεταφέρει ενέργεια εντός της Ένωσης στα σημεία όπου είναι περισσότερο απαραίτητη.

Οι απαιτούμενες αλλαγές προϋποθέτουν σημαντική δέσμευση και μεγάλες επενδύσεις. Η επιβράδυνση ωστόσο της οικονομικής δραστηριότητας θα μπορούσε ενδεχομένως να καθυστερήσει τις επενδύσεις αυτές εάν δεν ληφθούν σήμερα πρόσθετα μέτρα. Η μείωση της προσφοράς πιστώσεων έχει άμεση επίπτωση στην ταχύτητα με την οποία η Ευρώπη πραγματοποιεί τις απαιτούμενες αλλαγές. Υπάρχει κίνδυνος να απολεσθεί η δυναμική και η τεχνολογική πρωτοπορία ενώ οι σημερινές καθυστερήσεις συνεπάγονται υψηλότερες δαπάνες στη συνέχεια. Για το λόγο αυτό το σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας δίδει ιδιαίτερη

³ COM(2008) 859 της 10.12.2008.

⁴ 1,5 δισεκατ. ευρώ το 2009 και 2 δισεκατ. ευρώ το 2010.

έμφαση στην ανάγκη για «έξυπνες επενδύσεις» που αποτελούν ώθηση για την οικονομία και είναι εστιασμένες σε σαφείς στρατηγικούς στόχους.

Η Επιτροπή προτείνει λοιπόν μια σειρά από τρεις επιμέρους πρωτοβουλίες εστιασμένες στους βασικούς ενεργειακούς στόχους της ΕΕ. Πρώτον, στήριξη στρατηγικών έργων διασύνδεσης ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν ορισμένες από τις υπάρχουσες σήμερα ελλείψεις στις υποδομές. Δεύτερον, επενδύσεις για να διατηρηθεί η ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας ως ένας αξιόπιστος προμηθευτής ανανεώσιμης ενέργειας. Τρίτον, προώθηση ορισμένων σχεδίων επίδειξης για δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα ούτως ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε παραγωγούς ενέργειας που επιδιώκουν να περιορίσουν τις εκπομπές να διατηρήσουν την επιλογή των ορυκτών καυσίμων.

Οι πρωτοβουλίες αυτές θα προσφέρουν εστιασμένη και συγκεκριμένη υποστήριξη σε ειδικά σχέδια τα οποία κατά τα προσεχή έτη θα χρειαστεί να στηριχθούν από πολιτικές πρωτοβουλίες και από επενδύσεις μεγάλης κλίμακας. Όμως, η ΕΕ μπορεί ήδη να συνεισφέρει σημαντικά.

Όλα τα σχέδια έχουν επιλεγεί σε συνάρτηση με την ευρύτερη σημασία τους: υποδομές που θα συμβάλουν στη βελτίωση της ασφάλειας εφοδιασμού για όλη την ΕΕ, πρόοδοι στον τεχνολογικό και στον υλικοτεχνικό τομέα που θα φέρουν ένα βήμα μπροστά όλη την ευρωπαϊκή ενεργειακή βιομηχανία. Τα σχέδια αυτά θα προάγουν την τεχνολογική πρόοδο στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού στρατηγικού σχεδίου για τις ενεργειακές τεχνολογίες ενσωματώνοντας ιδίως τα αποτελέσματά τους στις ευρωπαϊκές βιομηχανικές πρωτοβουλίες που αφορούν τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα και την αιολική ενέργεια. Επίσης, θα αξιοποιήσουν κάθε ευκαιρία ώστε να υπάρξει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, ιδίως μέσω της συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Σύνδεση της ενεργειακής υποδομής της Ευρώπης

Στην επισκόπηση της ενεργειακής στρατηγικής του περασμένου έτους προσδιορίστηκαν οι διάφορες συνισταμένες μιας αποτελεσματικής πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας εφοδιασμού⁵. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για ενεργειακή ασφάλεια και αλληλεγγύη ανέδειξε την ανάγκη για σταθερό εφοδιασμό από τρίτες χώρες εταίρους, για αποτελεσματική διαχείριση των αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου και για μηχανισμούς αντιμετώπισης κρίσεων, για την ενεργειακή απόδοση ώστε να περιοριστεί η ζήτηση και για τη βέλτιστη χρήση των εγχώριων πηγών ενέργειας της ΕΕ. Προέβαλε ιδίως τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι υποδομές στο ενεργειακό μείγμα: υποδομές τις οποίες η αγορά δεν ήταν πάντα σε θέση να παράσχει. Η διασύνδεση έχει θετικές επιπτώσεις για όλους καθώς περιορίζει την εξάρτηση και αυξάνει την ανταγωνιστικότητα προς όφελος όλης της εσωτερικής αγοράς.

Η πρόσφατη κρίση στον εφοδιασμό με αέριο των ευρωπαϊκών νοικοκυριών και επιχειρήσεων έκανε ιδιαίτερα αισθητή τη σημασία της υποδομής. Κατέστη προφανής ο ευάλωτος χαρακτήρας του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης, ελλείψει συγκεκριμένων εναλλακτικών λύσεων σε περίοδο έλλειψης. Παρόλο που ορισμένα κράτη μέλη προσπάθησαν να βοηθήσουν, προσφερόμενα να καλύψουν σε άλλα κράτη τις ελλείψεις σε αέριο, οι συνδέσεις που είναι απαραίτητες για να γίνει αυτό δυνατό συχνά έλλειπαν. Η κρίση ανέδειξε λοιπόν τις σοβαρές αδυναμίες που υπάρχουν στον τομέα της διασύνδεσης. Οι ελλείψεις όμως αυτές σε υποδομή έχουν και ένα μακροπρόθεσμο κόστος για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα: μειωμένη πρόσβαση στις φθηνότερες εισαγωγές ενέργειας και λιγότερες δυνατότητες για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τους καταναλωτές να επιλέγουν την πιο

⁵ COM(2008) 781 τελικό της 13.11.2008.

συμφέρουσα από οικονομικής άποψης ενέργεια που διατίθεται εντός της Ευρώπης. Η κατάσταση αυτή θα αποτελεί διαρκή τροχοπέδη για το αναπτυξιακό δυναμικό της Ευρώπης.

Παράλληλα, η τρέχουσα οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση αναστέλλει την εφαρμογή των σχεδίων ενεργειακής υποδομής. Οι ενεργειακές επιχειρήσεις είναι εξίσου ευάλωτες με τις υπόλοιπες στη μείωση της προσφοράς πιστώσεων: υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να ανασταλούν σχέδια μεγάλου στρατηγικού ενδιαφέροντος, εκτός εάν παρέμβουν δημόσιοι επενδυτικοί φορείς για να παράσχουν στους δανειστές εγγυήσεις ότι τα εν λόγω σχέδια αξίζουν υποστήριξης.

Η Επιτροπή προτείνει συνεπώς να χρησιμοποιηθούν 1,5-2 δισεκατ. ευρώ από τα μέτρα ενίσχυσης που προβλέπει το σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας προκειμένου να παρασχεθούν οι αναγκαίοι πόροι σε βασικές στρατηγικές διασυνδέσεις. Στην επισκόπηση της ενεργειακής στρατηγικής έχουν ήδη προσδιοριστεί ορισμένες στρατηγικές ενεργειακές προτεραιότητες για την αντιμετώπιση των ελλείψεων και την αξιοποίηση των ευκαιριών, όπως η διασύνδεση της Βαλτικής, ο νότιος διάδρομος φυσικού αερίου, το υδροποιημένο φυσικό αέριο, ο μεσογειακός δακτύλιος, ο άξονας Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης και το υπεράκτιο δίκτυο στη Βόρεια Θάλασσα. Επίσης θα αντιμετωπιστούν με σχέδια οι ειδικές ανάγκες μικρών νησιών που είναι αποκομμένα από τα κύρια ενεργειακά δίκτυα της ΕΕ.

Η Επιτροπή χρησιμοποίησε την επισκόπηση της ενεργειακής στρατηγικής για να κατευθύνει την επιλογή των σχεδίων, επιδιώκοντας να αντιμετωπίσει άμεσα την υλοποίηση των στόχων της ασφάλειας και της διαφοροποίησης του εφοδιασμού. Τα σχέδια είναι κατανεμημένα γεωγραφικά σε όλη την Ένωση. Τα οφέλη τους όμως δεν θα γίνουν αισθητά μόνο στο κράτος μέλος όπου υλοποιούνται αλλά σε όλη την Ένωση: τόσο όσον αφορά τη στρατηγική τους σημασία για την ενεργειακή ασφάλεια συνολικά, όσο και από την άποψη των ευκαιριών για υποβολή προσφορών και για προμήθεια προωθημένης τεχνολογίας. Τα σχέδια αυτά θα τονώσουν άμεσα την οικονομία και θα οικοδομήσουν μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή οικονομία για το μέλλον.

Βάσει της πρότασης θα ενισχυθούν περίπου 20 σχέδια που καλύπτουν τους τομείς τόσο του φυσικού αερίου όσο και του ηλεκτρισμού υπό την προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι θα πληρούν τα βασικά κριτήρια που διασφαλίζουν την αποτελεσματική υλοποίηση των σχεδίων. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη η αντιμετώπιση μιας ειδικής αδυναμίας που εμφανίστηκε κατά την κρίση του φυσικού αερίου και αφορά συγκεκριμένα τις δυσχέρειες στην εξασφάλιση της ροής αερίου από τη δύση προς την ανατολή.⁶ Είναι σημαντικό τα εν λόγω σχέδια να έχουν φτάσει σε ένα βαθμό ωριμότητας που επιτρέπει την ταχεία έναρξη των εργασιών, ενώ τα κράτη μέλη να αναλάβουν την ευθύνη της επιτάχυνσης των διαδικασιών και των εγκρίσεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις.

Το δίκτυο υπεράκτιας αιολικής ενέργειας νέας γενιάς

Ο στόχος όσον αφορά το ποσοστό της ανανεώσιμης ενέργειας που συμφωνήθηκε από την ΕΕ το Δεκέμβριο έστρεψε το ενδιαφέρον στην ανάγκη να τεθούν σε εφαρμογή οι απαιτούμενες τεχνολογίες. Η αιολική ενέργεια θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου, όπως υπογραμμίζεται στο ευρωπαϊκό στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών. Ο στόχος του τομέα της αιολικής ενέργειας είναι να παράσχει το 12-14% της ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ μέχρι το 2020 και πάνω από το ένα τέταρτο του ποσοστού αυτού θα

⁶ Για παράδειγμα, η αντιμετώπιση καταστάσεων όπως η εκδηλωθείσα πρόσφατα αδυναμία μεταφοράς φυσικού αερίου από την Αυστρία στη Σλοβακία και η συμβολή στη σύνδεση μεταξύ Βουλγαρίας και Ρουμανίας.

προέρχεται από υπεράκτια αιολική ενέργεια. Η τάση αυτή προβλέπεται να συνεχιστεί και στον τομέα αυτό τα υπεράκτια αιολικά πάρκα αναμένεται να παρουσιάσουν τη μεγαλύτερη ανάπτυξη. Δεδομένου ότι πολλά σχέδια σε διασυνοριακές παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές απαιτούν συχνά διασυνοριακή υποδομή και ότι η υπεράκτια αιολική ενέργεια είναι πιο περίπλοκη από τεχνολογική και υλικοτεχνική άποψη, η ΕΕ έχει να διαδραματίσει έναν ιδιαίτερο ρόλο στην προώθηση επενδύσεων που διαφορετικά θα είχαν παραμεληθεί.

Ωστόσο, είναι προφανές ότι επί του παρόντος η έλλειψη διαθέσιμων πόρων χρηματοδότησης θέτει υπό αμφισβήτηση την ανάπτυξη των σχεδίων υπεράκτιας αιολικής ενέργειας. Κινδυνεύουν να καθυστερήσουν σχέδια που είναι έτοιμα να ξεκινήσουν και ορισμένοι παραγωγοί έχουν ήδη προβεί σε περικοπή των θέσεων εργασίας συνεπεία της κατάστασης αυτής. Η Επιτροπή προτείνει λοιπόν να διατεθούν για σχέδια στον εν λόγω τομέα περίπου 0,5 δισεκατ. ευρώ. Η επιλογή των σχεδίων έγινε με κριτήριο την ικανότητα της ΕΕ να προσδίδει προστιθέμενη αξία σε σχέδια που βρίσκονται ήδη σε εύλογο στάδιο ανάπτυξης - ενθαρρύνοντας ιδίως την περιφερειακή συνεργασία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και των επενδύσεων στις προηγμένες τεχνολογίες ώστε να αναπτυχθεί μια νέα γενιά ανεμογεννητριών, υποδομών και υλικοτεχνικής υποστήριξης που ενθαρρύνουν την ταχεία ανάπτυξη της τεχνολογίας.

Καθαρή ενέργεια για το μέλλον

Η δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CCS) προσδιορίστηκε ως μια από τις βασικές τεχνολογίες για το μέλλον. Η CCS θα καταστήσει δυνατή την αειφόρο παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ορυκτά καύσιμα και αποτελεί ουσιαστική συνιστώσα της παγκόσμιας προσπάθειας για μείωση κατά το ήμισυ των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέχρι το 2050, γεγονός που θα επιτρέψει στην Επιτροπή να αξιοποιήσει πλήρως τις εγχώριες προμήθειές της σε άνθρακα, πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Εξάλλου, η ανάπτυξη της τεχνολογίας αυτής θα παρείχε στην ευρωπαϊκή βιομηχανία μια σημαντική θέση στην αγορά σε μια τεχνολογία παγκόσμιας σημασίας. Ωστόσο, η CCS είναι μια πολυσύνθετη τεχνολογία της οποίας η εμπορική βιωσιμότητα ενδέχεται να επιτευχθεί μετά από πάροδο πολλών ετών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε το δυναμικό της CCS θέτοντας ως στόχο να ξεκινήσουν και να τεθούν σε εφαρμογή μέχρι το 2015 έως 12 σχέδια επίδειξης. Ο στόχος αυτός καθίσταται ακόμη πιο φιλόδοξος λόγω της έλλειψης προσφοράς πιστώσεων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε τον περασμένο Δεκέμβριο να εγγυηθεί τη χρηματοδότηση της CCS μέσω ενός ποσοστού από τα έσοδα που θα προκύψουν από τη δημοπράτηση των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, τα κονδύλια αυτά δεν θα είναι διαθέσιμα άμεσα και δεν θα επαρκέσουν για την έναρξη εφαρμογής του επιθυμητού αριθμού σχεδίων επίδειξης. Στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση, η διστακτικότητα των επενδυτών δύναται να θέσει υπό αμφισβήτηση τους στόχους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Η Επιτροπή προτείνει συνεπώς να επιταχυνθούν οι εργασίες για τα εν λόγω βασικά σχέδια επίδειξης και υποδομής. Θα υποστηριχθούν πέντε σχέδια και για καθένα από αυτά θα χρειαστούν επενδύσεις 250 εκατ. ευρώ ώστε να διασφαλιστεί η έναρξη της υλοποίησής του. Τα σχέδια αυτά θα αντιπροσωπεύουν ένα μείγμα από τεχνολογίες, γεωλογικές συνθήκες και κράτη μέλη. Όλα βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο ετοιμότητας ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ευεργετικές επιπτώσεις των επενδύσεων θα γίνουν αισθητές το συντομότερο δυνατό. Στόχος των σχεδίων επίδειξης είναι επίσης να τεθούν τα αποτελέσματα στη διάθεση άλλων φορέων και θα διευκρινιστούν για το σκοπό αυτό οι σχετικές υποχρεώσεις.

Επενδύσεις για το μέλλον των αγροτικών κοινοτήτων

Οι αγροτικές κοινότητες περιλαμβάνονται ενδεχομένως στις πλέον εκτεθειμένες στην οικονομική ύφεση κοινότητες. Οι περίοδοι κρίσης επιτείνουν τον κίνδυνο αποκλεισμού και

όταν η οικονομία επανέρχεται σε πορεία ανάπτυξης, τα οφέλη παρουσιάζονται με αργότερους ρυθμούς.

Ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία στη σύγχρονη οικονομία είναι οι ευρυζωνικές υπηρεσίες. Στη σύγχρονη Ευρώπη οι υπηρεσίες αυτές ανοίγουν δρόμους για την εύρεση νέων θέσεων απασχόλησης, για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων, για τον εντοπισμό νέων αγορών και για τη μείωση των δαπανών. Η χρησιμότητά τους είναι εξίσου σημαντική για τα σχολεία, τις βιβλιοθήκες και τις κυβερνητικές υπηρεσίες όσο και για τις επιχειρήσεις. Έχουν καταστεί ουσιαστικό εργαλείο για την καλή λειτουργία της σύγχρονης οικονομίας. Υφίστανται ωστόσο ανισότητες - κοινότητες στις οποίες η αγορά δεν παρέχει κάλυψη λόγω διασκορπισμένων πληθυσμών και υψηλών εξόδων. Υπάρχουν επίσης πολλές περιοχές όπου η ευρυζωνική τεχνολογία πρώτης γενεάς χρειάζεται σήμερα αναβάθμιση ούτως ώστε οι υπηρεσίες του Διαδικτύου να παρέχονται στις απαιτούμενες σήμερα ταχύτητες. Για το λόγο αυτό το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας έχει θέσει ως στόχο την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων ούτως ώστε να υπάρξει πλήρης κάλυψη με Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας μέχρι το 2010. Υπογράμμισε επίσης την ανάγκη αναβάθμισης της απόδοσης πολλών υπάρχοντων δικτύων, παράλληλα με τις προσπάθειες για προώθηση ανταγωνιστικών επενδύσεων σε δίκτυα ινών και για την ελευθέρωση του φάσματος ασύρματου ευρυζωνικού δικτύου.

Η ΕΕ χρησιμοποιεί ήδη την αγροτική ανάπτυξη για να προωθήσει την ανάπτυξη στις αγροτικές οικονομίες και να βελτιώσει τη γενική κατάσταση της "υγείας" της αγροτικής κοινωνίας. Στο «τσεκ απ» της ΚΓΠ προσδιορίστηκε μια σειρά από νέες προκλήσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ευρωπαϊκή γεωργία. Η ταχύτερη αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων θα επιτρέψει στις γεωργικές κοινότητες να αναπτύξουν προσπάθειες για να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις αυτές και να προετοιμαστούν καλύτερα για την περίπτωση που θα βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση. Τα μέτρα αυτά εντάσσονται στο πνεύμα του σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας που προβλέπει την επιτάχυνση της εφαρμογής των διαρθρωτικών μέτρων της ΕΕ ούτως ώστε οι επενδύσεις να καθίστανται νωρίτερα διαθέσιμες σε περιόδους κρίσης.

Η Επιτροπή προτείνει λοιπόν να χρησιμοποιηθεί το υφιστάμενο μέσο αγροτικής ανάπτυξης για να δοθεί μια διπλή ώθηση στην αγροτική οικονομία. Κατά πρώτο λόγο, πρέπει να διατεθεί από τις δαπάνες για την αγροτική ανάπτυξη κονδύλιο 1 δισεκατ. ευρώ για το συγκεκριμένο στόχο της ανάπτυξης ευρυζωνικής υποδομής σε αγροτικές περιοχές. Κατά δεύτερο λόγο, πρέπει να διατεθεί κονδύλιο 0,5 δισεκατ. ευρώ για να επιταχυνθούν οι εργασίες για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που προσδιορίστηκαν στο «τσεκ απ» της ΚΓΠ.

Οι διαθέσιμες σε κάθε κράτος μέλος επενδύσεις θα καθοριστούν από την Επιτροπή σύμφωνα με τις αρχές που προβλέπονται στο άρθρο 69 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου. Πρόθεση της Επιτροπής είναι να προβεί στον καθορισμό τους με βάση τη σημερινή κλείδα κατανομής.

Πρόσβαση των αγροτικών κοινοτήτων στο Διαδίκτυο

Η ενθάρρυνση της παροχής ευρυζωνικών υπηρεσιών συμβάλλει ήδη στην αγροτική ανάπτυξη της ΕΕ. Στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την αγροτική ανάπτυξη κατά την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013⁷ δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία που έχουν οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ) για τις γεωργικές επιχειρήσεις και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Η διάδοση και η υιοθέτηση των

⁷ Απόφαση 2006/144/ΕΚ του Συμβουλίου της 20ής Φεβρουαρίου 2006 σχετικά με κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την αγροτική ανάπτυξη.

ΤΠΕ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών, καθώς συμβάλλει στη διαφοροποίηση των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσω της αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας, της παροχής νέων υπηρεσιών on-line και της προώθησης της ηλεκτρονικής ένταξης. Τα εν λόγω μέτρα μπορούν να αποτελέσουν απάντηση στη σχετικά αργή υιοθέτηση των ΤΠΕ στον τομέα των γεωργικών ειδών διατροφής και να συμβάλουν στην ανάπτυξη τομέων όπως ο αγροτουρισμός.

Λόγω του γεγονότος αυτού, όπου υφίστανται ακόμη χάσματα στην ευρυζωνική κάλυψη μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών και όπου η υιοθέτηση του Διαδικτύου έχει καθυστερήσει, υπάρχει πραγματικός κίνδυνος κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού ο οποίος μπορεί να οδηγήσει στη στασιμότητα των αγροτικών οικονομιών, στην ανεργία και στη μείωση του πληθυσμού.

Ο κίνδυνος αυτός είναι ακόμη μεγαλύτερος σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Όσο πιο απομακρυσμένες, απομονωμένες και ερημωμένες είναι οι περιφέρειες, τόσο περισσότερο στερούνται ευρυζωνικών συνδέσεων και πρόσβασης στο Διαδίκτυο. Όσο περισσότερο καθυστερούν οι περιφέρειες στην επίτευξη των σχετικών με τις ευρυζωνικές συνδέσεις στόχων, τόσο περιορίζονται και οι πιθανότητες να διαθέτουν επαρκή επίπεδα εσόδων για να στηρίξουν τις δικές τους επενδύσεις.

Η χρηματοδότηση θα μπορούσε να εστιαστεί σε τρεις βασικούς τομείς:

- Δημιουργία νέων ευρυζωνικών υποδομών που περιλαμβάνουν ευκολίες οπισθόζευξης (π.χ. σταθερά, επίγεια ασύρματα, δορυφορικά συστήματα ή συνδυασμό τεχνολογιών)
- Αναβάθμιση της υπάρχουσας ευρυζωνικής υποδομής (π.χ. αυξημένη αξιοπιστία, ταχύτητα, ικανότητα, ακτίνα δράσης, καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών κλπ.)
- Εγκατάσταση παθητικής ευρυζωνικής υποδομής (π.χ. έργα πολιτικού μηχανικού όπως οι αγωγοί και άλλα στοιχεία δικτύου όπως οι ανενεργές ίνες κλπ.) σε συνέργεια και με άλλες υποδομές (δίκτυα ενέργειας, μεταφορών, ύδρευσης, αποχέτευσης κλπ.).

Τα κονδύλια θα διατεθούν μέσω του μέτρου 321 «Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό». Οι επενδύσεις θα συμπληρώσουν τις υπό εκτέλεση εργασίες για την ανάπτυξη ευρυζωνικών υπηρεσιών μέσω της πολιτικής για τη συνοχή, με βάση το έργο που εκτελείται ήδη σε διάφορους αγροτικούς τομείς.

Η Επιτροπή θα προσδιορίσει κατά τις προσεχείς εβδομάδες λεπτομερέστερα τις παρεχόμενες δυνατότητες ενθάρρυνσης της πρόσβασης των αγροτικών περιοχών σε ευρυζωνικές υπηρεσίες⁸. Η εν λόγω πρωτοβουλία θα συνδυαστεί και με τη νέα ευρυζωνική στρατηγική της ΕΕ που έχει στόχο να εξασφαλίσει ένα πλαίσιο δράσης για την ανάπτυξη των ευρυζωνικών υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιδίωξή της θα είναι ο συντονισμός μεταξύ των εθνικών και περιφερειακών αρχών, η στήριξη της συνένωσης των υποδομών για τη βέλτιστη δυνατή χρησιμοποίησή τους και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών⁹. Με σωστό συντονισμό, ο κατάλληλος συνδυασμός αγροτικής ανάπτυξης, πολιτικής ΤΠΕ/ευρυζωνικών υπηρεσιών και διαρθρωτικών ταμείων μπορούν να συμβάλουν στην αποφυγή επικαλύψεων και να

⁸ Στην ανακοίνωση σχετικά με τη *Βελτίωση της πρόσβασης των αγροτικών περιοχών στις σύγχρονες ΤΠΕ*.

⁹ Η ευρωπαϊκή ευρυζωνική δικτυακή πύλη www.broadband-europe.eu λειτουργεί και ως εργαλείο για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και για τη δημοσίευση προσκλήσεων υποβολής προσφορών σε ευρωπαϊκή κλίμακα ενώ μπορεί να παράσχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα για τη βέλτιστη χρησιμοποίηση του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

δημιουργήσουν το καταλυτικό αποτέλεσμα που απαιτείται για να αλλάξει αισθητά η κατάσταση.

Οι πρωτοβουλίες αυτές πρέπει να είναι σύμφωνες με τους κανόνες της Συνθήκης για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις ενθαρρύνουν τις ορθά σχεδιασμένες δημόσιες παρεμβάσεις που κρίνονται ως οι πλέον κατάλληλες για να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ή η περιορισμένη διαθεσιμότητα ευρυζωνικών υπηρεσιών στις εν λόγω περιφέρειες. Οι εν λόγω κανόνες διασφαλίζουν ότι οι δημόσιες παρεμβάσεις είναι δεόντως αιτιολογημένες και αναλογικές.

Αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων

Το «τσεκ απ» για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής το 2003 προσδιόρισε σειρά καθοριστικών νέων προκλήσεων για την ευρωπαϊκή γεωργία – κλιματική αλλαγή, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, διαχείριση των υδάτων, βιοποικιλότητα και αναδιάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα. Το Νοέμβριο του 2008, οι υπουργοί γεωργίας συμφώνησαν να αντιμετωπίσουν τις εν λόγω προκλήσεις προβλέποντας πρόσθετους πόρους στα προγράμματά τους για την αγροτική ανάπτυξη, σύμφωνα με τους κανόνες του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου για την Αγροτική Ανάπτυξη. Ωστόσο, η πρόσθετη αυτή στήριξη δεν προβλέπεται πριν από τον Ιανουάριο του 2010 και για ορισμένα κράτη το 2013¹⁰.

Η επιτάχυνση της διαδικασίας αυτής θα προσέλκυε επενδύσεις και θα επέτρεπε να ξεκινήσουν οι εργασίες για τις εν λόγω καθοριστικές στρατηγικές προτεραιότητας. Η έναρξη των εργασιών το 2009 θα είναι ιδιαίτερα επωφελής για την Ευρώπη των 12.

Οι επενδύσεις που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση θα έχουν ουσιαστική συμβολή στην καταπολέμηση της οικονομικής κρίσης και θα καταστήσουν ισχυρότερη και πιο ανταγωνιστική την Ευρώπη στο μέλλον. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εξετάσουν ταχέως τις προτάσεις και να τις εγκρίνουν το συντομότερο δυνατό.

¹⁰ Δεν προβλέπεται καθόλου για τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία.